

Erbjudande att utveckla systemdemonstratorer

Steg 1 – Designfas

Vinnovas och Viable Cities gemensamma satsning som riktar sig till de nio städerna som skrivit under Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Innehåll	2
Erbjudandet i korthet	3
Praktisk information.....	4
Vad kan ni söka för?	4
Vem riktar sig erbjudandet till?	4
Finansiering	4
Rekommendationer	5
Agenda 2030, jämställdhet och jämlikhet	5
Stöd under ansökningstiden	6
Viktiga datum	6
Systemdemonstratorer - ett kraftfullt verktyg för omställning till klimatneutrala städer	7
Utlysningens upplägg	9
Steg 1 - Designfas	9
Steg 2 – Systemdemonstratorer i praktiken	9
Bedömningskriterier för steg 1	11
Potential	11
Aktörer	11
Genomförbarhet	11
Förutsättningar för att vi ska bedöma ansökan	12
Att ansöka	13
Vad händer sedan?	13

Erbjudandet i korthet

Världens städer måste göra en enorm omställning som svar på klimatkrisen. Hela vår föreställning om stadslivet och hur vi reser, äter, handlar, arbetar, bygger och värmer bostäder etc måste förändras för att hantera klimatomställningen. Det krävs en systemomställning som innebär nya innovativa tillvägagångssätt och lösningar som inkluderar flera dimensioner som policy och regelverk, affärsmodeller, beteende och infrastruktur.

Inom Viable Cities satsning Klimatneutrala städer 2030 har nio städer sedan 2019 drivit innovationsinsatser för att nå missionen "Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser". Enköping, Järfälla, Göteborg, Lund, Malmö, Stockholm, Umeå, Uppsala och Växjö har tagit på sig att testa nya arbetssätt och lösningar, att lära av varandra och att arbeta för missionen: att skapa städer som fungerar bra för människorna som bor i den, som är bra för medborgarnas, företagens och samhällets ekonomi och som är bra för klimatet. Vid två tillfällen har kommunstyrelseordföranden för de nio kommunerna skrivit under Klimatkontrakt 2030 som beskriver de viktigaste omställningsområdena för respektive stad. De utvalda städernas starka engagemang i att driva innovationssatsningar, att utveckla och signera klimatkontrakt och att sätta upp mål för att nå klimatneutrala städer ger goda förutsättningar att bidra till omställningen.

Vinnova och Viable Cities vill tillsammans med städerna designa koncept för systemdemonstratorer så att de kan fungera som kraftfulla verktyg för att arbeta med de viktigaste omställningsområdena i Klimatkontrakt 2030. Denna designfas är också en förberedelse för att en faktisk etablering av systemdemonstratorer. Designfasen bör därför ta sin utgångspunkt i lämpligt eller lämpliga system för att möta den eller de samhällsutmaning(ar) som har relevans för stadens klimatarbete. Förberedelserna innebär vidare att mobilisera viktiga aktörer inför en genomförandefas, samt att identifiera relevanta policyhinder och andra viktiga aspekter. Detta ska möjliggöra för omfattande transformation av system och samhällen.

Praktisk information

Vad kan ni söka för?

Utlysningen delfinansierar en designfas inför etablering av systemdemonstratorer i praktiken som en kraftfull insatsform för att bidra till omställningen till klimatneutrala städer. Syftet är att utveckla förutsättningarna för faktisk systemdemonstration i städerna och i denna satsning kan det röra sig om två typer av systemdemonstratorer - platsbaserade och domänbaserade. Se beskrivning av systemdemonstratorer längre ned i texten. Efter designfasen kommer det finnas möjlighet att söka nästa steg, för att etablera systemdemonstratorer.

Vem riktar sig erbjudandet till?

Erbjudandet om att delta i designfasen riktar sig till de nio första städerna som signerat klimatkontrakt; Enköping, Järfälla, Göteborg, Lund, Malmö, Stockholm, Umeå, Uppsala och Växjö, och som ser ett behov av systemomställning för att nå sina klimat- och hållbarhetsmål. Kommunen ska stå som sökande och koordinator för designfasen. Det räcker att det är en kommun som står som sökande till designfasen även om andra parter kan ingå som sökande.

Finansiering

Sökande kommun blir koordinator för projektet även om finansieringen kan delas med andra projektparter. Vinnova kan som mest finansiera 80 procent av projektets stödberättigande kostnader och bidraget kan som högst uppgå till 300 000 kronor. Vår finansiering sker genom bidrag. Bidrag till organisationer som bedriver ekonomisk verksamhet omfattas av regler om statligt stöd¹. Reglerna styr bland annat vilka typer av kostnader och hur stor andel av dem som får täckas genom bidrag.

Stödgrund beslutas per projektpart. I denna utlysning är någon av följande två stödgrunder möjlig att söka från:

FoU (artikel 25): Bidrag kan beviljas med stöd av 9 § förordning (2015:208) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation, d.v.s. som stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt enligt artikel 25 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 (GBER)². Projektets aktiviteter ska utgöra genomförbarhetsstudie.

¹ Läs mer om statligt stöd på vår webbplats: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/statligt-stod/>. Där hittar du även våra allmänna villkor för bidrag och Anvisning till stödberättigande kostnader: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/>

² [Kommissionens gruppundantagsförordning \(EU\) nr 651/2014](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0651)

DNR 2022–00230

Detta avser studier inför projekt som rör grundforskning, industriell forskning eller experimentell utveckling. Stödnivå: Grundnivå 50 %. Extra: Mellanstora företag +10 %, små företag +20 %

Icke statsstöd: Organisationer som bedriver icke-ekonomisk verksamhet, till exempel kommun eller universitet, kan beviljas bidrag som inte utgör statsstöd.

Det är viktigt att sökandena själva gör en bedömning om huruvida den aktuella verksamheten omfattas av statsstödsreglerna. Vi uppmanar sökande att ta del av samtliga förordningar och regelverk enligt ovan.

Stödgrunden styr vilka kostnader som är stödberättigande. För närmare information om stödberättigande kostnader, se Anvisning till stödberättigande kostnader³. För mer information om regler och villkor för finansieringen, se [regler och villkor för finansiering](#).

Rekommendationer

Vi rekommenderar och uppmanar sökande kommun att etablera ett förvaltningsövergripande team med bred innovationskapacitet. Detta eftersom en systemdemonstrator kan beröra många olika områden, till exempel bostäder, transport, digitalisering, juridik och upphandling. För att teamet ska ha rätt förutsättningar är en tvärvetenskaplig sammansättning samt mandat och förmåga till att driva omställning viktig. Vi rekommenderar även att hänsyn i stor utsträckning tas till de insikter som kom ur [2021 års utvecklingsprojekt inom Viable Cities](#). Detta rör särskilt digitalisering, medborgarengagemang och klimatinvesteringsplaner, vilket är områden som kan komma att ha centrala delar i systemdemonstratorarbetet.

Agenda 2030, jämställdhet och jämlikhet

Vinnova har i uppdrag att främja hållbar tillväxt och samhällsutveckling. Genom Agenda 2030 har världens länder enats om en global överenskommelse och förståelse för vad som kännetecknar hållbar utveckling. Genom våra insatser bidrar vi till det globala åtagandet att nå målen⁴.

Inom Agenda 2030 har Vinnova särskilt pekat ut *klimat* och *jämställdhet* som två centrala hållbarhetsperspektiv som våra finansierade satsningar ska bidra positivt till. Projekt finansierade av Vinnova förväntas därmed ta särskild hänsyn till klimatet och jämställdhetsaspekter. Jämställdhet⁵ och jämlikhet⁶ är

³ [Microsoft Word - guide stödberättigande kostnader -1 januari 2019.docx uppdatering inför 2020 200206 \(002\) \(vinnova.se\)](#)

⁴ Läs mer om vårt arbete för att bidra till målen i Agenda 2030: <https://www.vinnova.se/m/agenda-2030/>

⁵ Att tillvarata hela befolkningens kompetenser och kunskaper är en förutsättning för innovation och hållbar samhällsutveckling. Därför är jämställdhetsaspekter viktiga att beakta både med avseende på projektets potential att bidra till ökad jämställdhet.

⁶ Jämlikhetsaspekter omfattar i denna betydelse de skyddade diskrimineringsgrunderna, se [Diskrimineringsgrunder - vad är det? | DO](#)

DNR 2022–00230

förutsättningar för hållbar tillväxt som finns införlivad i Agenda 2030, både som ett mål i sig och som ett perspektiv som bör genomsyra arbetet i stort. I denna utlysning ligger *jämställdhet* till grund för bedömning under potential, aktörer och genomförande, samt *jämlikhet* till grund för bedömning under potential och genomförande, se bedömningskriterier sid.11–12 för mer information.

Stöd under ansökningstiden

Viable Cities och Vinnova erbjuder 1–2 muntliga avstämningar under ansökningstiden (mars-maj) om en sökande vill ställa frågor och få vägledning om sin idé om systemdemonstrator. Det kommer också, med start våren 2022, att genomföras workshops med Vinnova, Viable Cities och externa experter i syfte att tillsammans utveckla centrala delar av konceptet systemdemonstrator, läs mer nedan.

Viktiga datum

Öppningsdatum	1 mars 2022
Sista ansökningsdag	10 maj 2022 klockan 13:59
Senaste beslutsdatum	22 juni 2022
Projektstart senast	23 augusti 2022
Projektavslut senast	28 februari 2023

Kontaktpersoner för utlysningen

Olle Dierks, Viable Cities
olle.dierks@viablecities.se
Tel: 070-027 70 97

Catharina Zajcev, Vinnova
catharina.zajcev@vinnova.se
Tel: 08-473 31 65

Administrativa frågor:
Eva Nyström, administratör
Tel: 08-473 31 21
eva.nystrom@vinnova.se

Vinnovas IT-support:
Tekniska frågor om Intressentportalen
Tel: 08-473 32 99
helpdesk@vinnova.se

DNR 2022–00230

Systemdemonstratorer - ett kraftfullt verktyg för omställning till klimatneutrala städer

Den här utlysningen syftar till att snabba på omställningen till klimatneutrala städer genom att utveckla och förbereda för systemdemonstratorer.

En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. Följande dimensioner bör adresseras för att säkerställa ett tydligt systemperspektiv:

- Affärsmodeller, investeringar och upphandling
- Policy och regelverk
- Beteende, kultur och värderingar
- Infrastruktur
- Teknik, produkter och processer

Systemdemonstratorerna i denna satsning ska även möjliggöra fungerande ekosystem, social rättvisa, hälsa, trygghet och sysselsättning. Det viktiga är att systemdemonstratorerna utvecklas utifrån ett tydligt systemperspektiv med missionen/målet klimatneutrala och hållbara städer i sikte och med koppling till Klimatkontrakt 2030. Förhoppningen är att ett flertal olika aktörer engageras för att skapa ett ekosystem som tillsammans kan åstadkomma omfattande systemförändring. Detta ska förbättra förutsättningarna för att mobilisera investeringar, engagera civilsamhället i staden och att parallellt på ett nationellt plan utveckla stödformer som till exempel digital infrastruktur.

Med utlysningen öppnar vi upp för utveckling av två typer av demonstratorer - platsbaserade och domänbaserade.

- *Platsbaserade demonstratorer* fokuserar främst på transformation av ett flertal integrerade system på en och samma geografiska plats för att bidra till klimatneutralitet. Exempelvis kan det handla om att utveckla 1,5 graders-kvarter⁷ eller en klimatneutral stadsdel.
- *Domänbaserade demonstratorer* fokuserar på konkret omställning inom ett visst system, där det finns liknande systemhinder på flera olika platser. Exempelvis kan det handla om klimatneutral mobilitet, mat eller deep retrofiting⁸.

⁷ Idén om 1,5-graderskvarter eller stadsdelar är inspirerat av rapporten '1.5 degree lifestyles' från en rad internationella forskningsinstitut [<https://www.aalto.fi/en/departments-of-design/15-degree-lifestyles>]. Här lyfts möjligheten att utifrån data om vad som krävs för en 1,5-graders livsstil undersöka hur detta skulle genomföras inom en mängd aspekter, inklusive mobilitet, energi och konsumtion ur ett individ- och samhällsperspektiv.

⁸ Med domänbaserade så är det än mer ett särskilt system som behöver transformeras om missionen om klimatneutrala städer ska nås. Exemplet deep retrofiting handlar om att göra insatser i befintliga byggnader. Här finns ju också stor potential för samverkan

DNR 2022–00230

I samtliga ansökningar förväntar vi oss att kommunen har en process för samarbete med andra organisationer inom offentlig- och privat sektor, akademi och civilsamhälle i staden eller stadsregionen, till exempel närliggande kommuner, universitet, företag, organisationer, medborgarnätverk och myndigheter. Om det är en *domänbaserad demonstrator* förväntar vi oss konsortium av två eller fler städer samt nationella eller regionala parter, till exempel kommunala bolag, myndigheter, kunskapspartner och andra aktörer inom ekosystem för innovation. Dessa exempel är inte uttömmande och vi välkomnar även bredare samarbeten. Samarbetsparterna ska vara relevanta för att leda omställningen av den aktuella platsen eller domänen. Det är möjligt för en kommun att samtidigt ansöka till båda formerna av systemdemonstratorer i en och samma ansökan.

Arbetet med systemdemonstrator är tänkt att vara en långsiktig insats som syftar till att snabba på omställning och implementering. På längre sikt är målsättningen att systemdemonstratorerna visat olika behov för att uppnå klimatneutrala städer.

mellan städer då domänerna lär vara relevanta för samtliga städer. Exempel finns här: <https://www.c40knowledgehub.org/s/article/The-Multiple-Benefits-of-Deep-Retrofits-A-toolkit-for-cities>

DNR 2022–00230

Utlysningens upplägg

Utlysningen kommer att genomföras i två steg – en designfas och en fas med fokus på genomförande. Eftersom insatsformen är ny kommer Vinnova och Viable Cities att tillsammans med de intresserade städerna utveckla och förstå insatsformen bättre. Tanken är att både städer och externa experter ska involveras i designfasen, men även någon form av följeforskning eller liknande.

Steg 1 - Designfas

Det första steget, som denna utlysning handlar om, är en designfas. Här ges möjlighet att utveckla idéer och förslag till systemdemonstrator och att mobilisera aktörer, identifiera policyhinder och fördjupa er systemförståelse. Syftet är att designfasen ska stärka förutsättningarna för att etablera en systemdemonstrator som ett kraftfullt verktyg för att arbeta med de viktigaste omställningsområdena i Klimatkontrakt 2030.

Designfasen bör därför ta sin utgångspunkt i system för att möta den eller de samhällsutmaning(ar) som har relevans för stadens klimatarbete. Designfasen blir en möjlighet att samla det innovationsarbete som redan är initierat, era målsättningar i klimatkontrakten och att sätta dessa delar i relation till er tänkta systemdemonstrator.

Under designfasen kommer det ges stöd för att utveckla och fördjupa den ursprungliga ansökan. Under designfasen kommer det även vara viktigt att förankra stöd hos kommunledningen och att mobilisera andra viktiga samarbetsparter och tydliggöra hur dessa kan lära sig från kunskapen som kommer från systemdemonstratorn.

I designprocessen ingår en serie workshops med Vinnova och Viable Cities, för att tillsammans utveckla centrala delar av konceptet systemdemonstrator. Viable Cities kommer också att parallellt utveckla delar som kan utgöra gemensamma stödfunktioner för samtliga systemdemonstratorer, till exempel vad gäller klimatinvesteringsplaner, medborgarengagemang, digitalisering och policy samt samordning av mängden av parter som ingår i utvecklingen.

Även om denna utlysningstext enbart handlar om steg ett – designfasen – beskrivs även steg två nedan för att ge en bild av helheten.

Steg 2 – Systemdemonstratorer i praktiken

Det andra steget öppnar 2023 med fokus på att utveckla systemdemonstratorer utifrån den design som utvecklats i det första steget. I denna fas kommer det vara viktigt med breda aktörskonstellationer som har stort engagemang för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer. Viable Cities, Vinnova och andra relevanta aktörer kommer att stödja arbetet.

DNR 2022-00230

Steg två innebär en konkret insats som kommer att kräva omfattande resurser för att kunna genomföras. Vi räknar med att kunna finansiera ca 3-4 satsningar. Finansieringen blir mer omfattande i nivån av en större insats, en initial uppskattning är 20-40 mnkr per år. Bidraget kommer vara ca 40% av de totala stödberättigande kostnaderna. Finansieringen av respektive partner inom konsortiet omfattas av regelverk för statligt stöd. Steg två kan komma att behöva inledas med en etableringsfas med något lägre finansiering, också beroende på hur "moget" förslaget eller ansökan på systemdemonstrator är. Vi har förståelse för att det kan vara svårt att direkt skala upp till en fullskalig systemdemonstrator.

En systemdemonstrator är en långsiktig insatsform men bidrag från Viable Cities och Vinnova erbjuds i första hand under uppstarts- och genomförandefasen (de första 3-4 åren). Sedan räknar vi med att andra finansieringsmekanismer tar vid, och det ligger också i insatsens natur att undersöka andra former av finansiering från start.

Bedömningskriterier för steg 1

Bedömningen av ansökan sker i konkurrens enligt de bedömningskriterier som anges nedan. Bedömningen görs av såväl intern som av Vinnova förordnad extern expertis. Kompletteringar kan komma att begäras in från sökande, muntligt eller skriftligt.

Potential

- I vilken utsträckning projektet har definierat en samhällsutmaning kopplat till Klimatkontrakt 2030.
- I vilken utsträckning det finns ett välutvecklat systemperspektiv (via dimensioner som produkt/tjänst/teknik, policy- och regelverk, affärsmodeller, upphandling, kultur, värderingar, beteende, infrastruktur) och har identifierat relevant typ av angreppssätt (plats- och/eller domänbaserad systemdemonstrator) för att möta omställningen till klimatneutrala städer.
- I vilken utsträckning systemdemonstratorn och dess tänkta resultat skiljer sig från redan existerande större satsningar inom området nationellt och eventuellt internationellt, samt dess potential att på sikt leda till ökad samhällsnytta och uppfylla mål kopplat till klimatkontrakt.
- I vilken utsträckning systemdemonstratorn stärker jämlikhet och jämställdhet.

Aktörer

- I vilken utsträckning designfasen drivs av ett väl sammansatt team på kommunal nivå, samt eventuellt tillsammans med andra projektparter och samarbetspartier, som bedöms ha förmåga och beslutsfattarens stöd att genomföra designfasen och möta samhällsutmaningen.
- I vilken utsträckning teamet är väl sammansatt avseende på könsfördelning, samt fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män.
- I vilken utsträckning ytterligare aktörer kommer att involveras under designfasen för få med och deras perspektiv och engagemang vid etableringen av systemdemonstratorn under steg 2.

Genomförbarhet

- I vilken utsträckning projektplanen svarar mot syftet⁹ med designfasen, ger en bra överblick över hur designfasen är tänkt att genomföras och

⁹ Designfasen ska stärka förutsättningarna för att etablera en systemdemonstrator som ett kraftfullt verktyg för att arbeta med de viktigaste omställningsområdena i Klimatkontrakt 2030. Här ges möjlighet att utveckla idéer och förslag till systemdemonstrator och att mobilisera aktörer, identifiera policyhinder och fördjupa systemförståelsen.

DNR 2022–00230

visar hur mobilisering och förberedande inför systemdemonstration ska ske.

- I vilken utsträckning aktiviteterna är kopplade till omställningen till klimatneutrala städer samt i vilken utsträckning genomförandet visar på ett systemperspektiv.
- I vilken utsträckning jämlikhets- och jämställdhetsaspekter integrerats i projektets genomförande.

Potential kommer att väga tyngre än de övriga kriterierna i designfasen, 40 procent.

Förutsättningar för att vi ska bedöma ansökan

Till designfasen bedöms enbart den skriftliga ansökan, intervjuer genomförs inte men kontakt kan tas med sökande för eventuella förtydliganden vid oklarheter.

Följande krav ska vara uppfyllda för att bevilja ansökan:

- Ansökan ska vara korrekt ifylld
- Projektparterna¹⁰ är juridiska personer
- En av de nio första kommunerna inom Klimatneutrala städer 2030 är koordinator för projektet
- Projektledaren är anställd hos en av projektparterna i konstellationen
- Ansökt bidrag uppgår som högst till 300 000 kronor och utgör som mest 80 procent av projektets totala stödberättigande kostnader
- Bidragsmottagare ska ha filial eller driftställe i Sverige. Endast kostnader som uppkommer i filialens eller driftställets verksamhet i projektet är stödberättigande
- Ansökan är skriven på svenska eller engelska
- Ansökan ska ha inkommit via Vinnovas intressentportal senast den 10 maj 2022 kl. 13.59
- Max en ansökan per kommun. Kommunen får dock ingå i andra ansökningar som projektpart eller samarbetspart.

¹⁰ Projektparter är de aktörer, inklusive koordinatör, som deltar i utformningen av projektet, bidrar till genomförandet och delar på risken och resultatet i samband därmed. Finansär eller underleverantör är inte Projektpart.

DNR 2022–00230

Att ansöka

För att söka bidrag fyller ni i ett webbaserat formulär på Vinnovas Intressentportal, som ni får via länk från Vinnova. Där laddar ni även upp följande bilagor:

- Projektbeskrivning, maximalt 10 A4-sidor med teckenstorlek 12 punkter. Den ska skrivas på svenska eller engelska och i bifogad mall
- CV för nyckelpersoner, enligt mall. Maximalt 5 A4-sidor.
- Inga andra bilagor får bifogas.

Tänk på att det tar tid att göra en ansökan. Ni kan börja fylla i uppgifter, spara och fortsätta vid ett senare tillfälle. När ansökan är färdig markerar ni den som klar. Ni kan när som helt låsa upp ansökan och göra ändringar, ända fram till sista ansökningsdag.

Klarmarkera ansökan i god tid innan utlysningen stänger.

När utlysningen stängt och ansökan registrerats hos Vinnova kommer en bekräftelse skickas ut per e-post till dig som står för användarkontot, projektledare och firmatecknare/prefekt. Det kan ta några timmar innan du får e-posten.

När ansökningstiden har gått ut kan komplettering av ansökan endast ske på begäran från oss.

Vad händer sedan?

Ansökan bedöms av en bedömningsgrupp. Den version av ansökan som bedöms är den som lämnats in före meddelat slutdatum. Det är inte tillåtet att göra tillägg efter sista ansökningsdatum, såvida inte kompletteringar eller förtydliganden har begärts från Vinnova.

Beslut om ansökan ska godkännas eller avslås och tar då hänsyn till bedömningsgruppens utlåtanden. Utifrån bedömarnas rekommendation fattar Vinnova beslut om vilka projekt som ska beviljas finansiering och vilka som ska avslås. För beviljade projekt gäller Vinnovas allmänna villkor för bidrag¹¹.

Ansökningar som lämnas in till oss blir allmänna handlingar men vi lämnar inte ut uppgifter om enskilda affärs- eller driftsförhållanden, uppfinningar och forskningsresultat ifall det kan antas att någon enskild lider skada om uppgifterna röjs.

¹¹ <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/>